

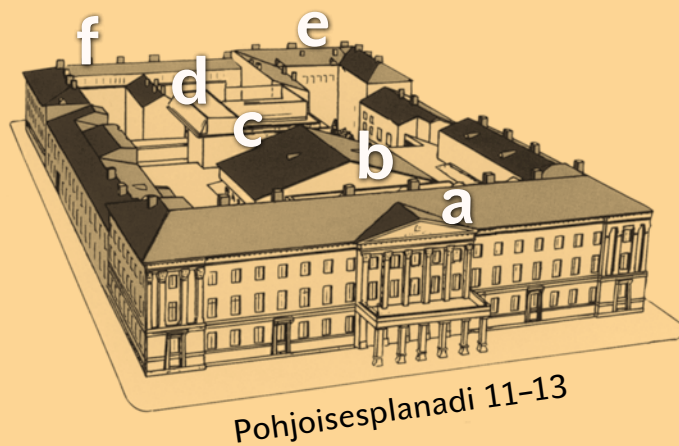
Helsingin kaupungintalokortteli

Leijona

Leijona-kortteli

- a Helsingin kaupungintalo –
entinen Hotelli Seurahuone
- b Juhlasali
- c Kaupunginvaltuuston
istuntosali
- d Empiresali
- e Bockin talo
- f Burtzin ja
Helleniuksen talot

Pohjoisesplanadi 11-13

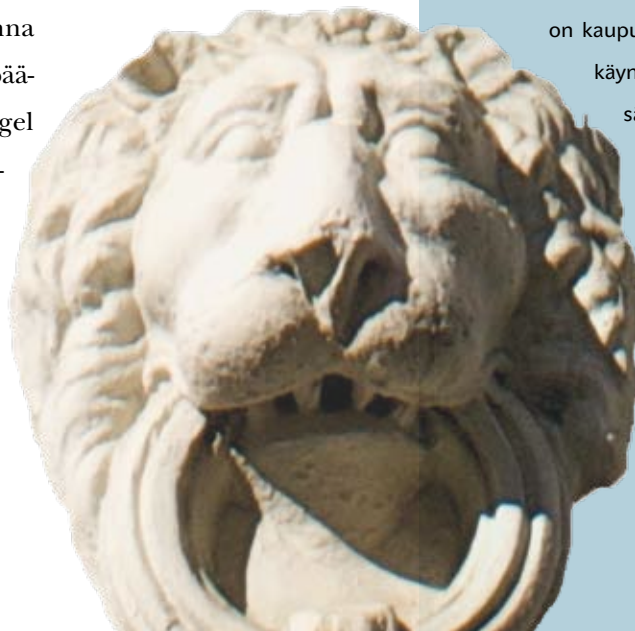
Leijona-kortteli

Kaupungintalokortteli Leijona sijaitsee Helsingin empirekeskustassa. Korttelin etelälaitaa hallitsee Helsingin kaupungintalon uusklassinen julkisivu. Senaatintorin puolella entisissä kauppiastaloissa on kaupungin toimisto-, kokous- ja edustustiloja. Katutasolla kortteliä reunustavilla kaduilla on myös liikehuoneistoja ja ravintoloita. Keskelle kortteliä rakennetussa uudisrakennuksessa kokoontuu Helsingin kaupunginvaltuusto.

Leijona-korttelin vanhimmat rakennukset ovat 1700-luvulta. Nykyisen muotonsa kortteli sai Venäjän vallan aikana (1809–1917) valtioneuvos Johan Albrecht Ehrenströmin asemakaavan mukaisesti, joka vahvistettiin vuonna 1812. Samana vuonna Helsingistä tuli Suomen suuriruhtinaskunnan pääkaupunki. Berliinissä syntynyt Carl Ludvig Engel (1778–1840) sai suunniteltavakseen uuden pääkaupungin monet julkiset rakennukset. Niihin kuuluu myös Hotelli Seurahuone, jonka tiloihin nykyinen kaupungintalo sijoitettiin. Leijona-kortteli lähialueineen oli 1900-luvun alkuun asti kaupungin kaupankäynnin, liike-elämän ja seurapiirielämän keskus.

*Leijona-kortteli
oli 1900-luvun
alkuun asti
kaupankäynnin ja
seurapiirielämän
keskus*

Suuriruhtinaskunnan pääkaupunki oli 1800-luvun ensimmäiset vuosikymmenet valtaisa rakennustyömaa. Helsingin niemelle nousi suuri määrä julkisia rakennuksia maan hallinnon ja yliopiston käyttöön. Kaupungin kasvaessa tuli kortteleiden ja katujen nimeäminen ajankohtaiseksi. Kortteleiden nimet valittiin usein eläin- ja kasvikunnasta. Leijona-korttelin naapurikorttelit ovat Elefantti, Sarvikuono ja Dromedaari. Kortteliä ympäröivät Aleksanterinkatu, Sofiankatu ja Katariinankatu saivat nimensä Venäjän keisariperheen jäseniltä. Pohjoisesplanadi, jonka varrella on kaupungintalon pääsisäänkäynti, muodostaa yhdes-
sä Eteläesplanadin ja lähistöllä sijaitsevan Esplanadin puiston kanssa hienon puistokatukokou-
naisuuden.

Helsingin kaupungintalo

Helsingin kaupungintalon rakennus, C. L. Engelin suunnittelema Hotelli Seurahuone, valmistui 1833. Hotellitoiminta jatkui tässä rakennuksessa vuoteen 1913, jolloin Seurahuone muutti nykyisiin tiloihinsa Helsingin Rautatieaseman läheisyyteen. Helsingin kaupunki oli lunastanut rakennuksen 1901 rakentaakseen tontille uuden kaupungintalon. Päätöstä Seurahuoneen talon purkamisesta ei kuitenkaan saatu aikaan, ja lopulta vanha rakennus korjattiin ja muutettiin kaupungintaloksi, joka avattiin tammikuussa 1932. Kaupunginvaltuusto kokoontui juhlasalissa vuosina 1932–1965. Taloon tehtiin suuret muutostyöt 1965–1970 arkkitehti Aarno Ruusuvuoren suunnitelmien pohjalta. Juhlasalia lukuun ottamatta kaikki sisätilat purettiin ja rakennettiin täysin moderneiksi toimistotiloiksi.

Seurapiirien edustustilasta kaupungintaloksi

Ruotsin kuninkaan Kustaa Vaasan vuonna 1550 perustama Helsinki alkoi kasvaa urbaaniksi kaupungiksi vasta sen jälkeen, kun siitä vuonna 1812 tuli uuden Suomen suuriruhtinaskunnan pääkaupunki. Venäjän keisarin Aleksanteri I:n toiveiden mukaisesti pääkaupungille rakennettiin näyttävät puitteet. Kaupunki laajeni ja asukasluku kasvoi. Seuraelämää ja kulttuuritilaisuuksia varten tarvittiin uusia tiloja. Hotelli Seurahuone oli huvi- ja seurapiirielämän keskeinen näyttämö aina 1900-luvun alkuun asti.

Kaupungintalo on avoin yleisölle

Kaupungintalon sisääntuloaulassa on yleisneuvonta Virka Info ja näyttelytila Virka Galleria. Neuvonnan henkilökunta auttaa asukkaita kaupungin palveluita koskeissa kysymyksissä. Sinne voi myös jättää hakemuksia, lomakkeita ja aloitteita. Kaupunginkirjaston yleisöpääte ja langattomat wlan-yhteydet ovat kaupunkilaisten ja kaupungissa vierailevien käytössä. Virka Gallerian vaihtuvat näyttelyt esittelevät Helsingin ja muita kaupunkeja sekä mielenkiintoisia kulttuurin, rakennustaiteen ja yhteiskunnallisen elämän ilmiöitä eri näkökulmista. Aulassa, samoin kuin juhlasalissa, järjestetään myös konsertteja.

Leijona-kortteli lähialueineen oli 1800-luvulla virkeän huvielämän keskus. Nyt vireillä olevien korttelin elävöittämissuunnitelmien tavoitteena on avata historiallisten rakennusten ovia ja palauttaa kortteli vetovoimaiseksi käyntikohteeksi katutason tiloihin perustettavine ravintoloinen, kauppoinen ja klubeineen.

*Leijona-kortteli
on vetovoimainen
käyntikohde
kaupunkilaisille ja
matkailijoille*

Seurahuoneen rakennuksesta vain julkisivu ja sisääntuloaulan pylväikkö sekä juhlasali ovat säilyneet siinä asussa missä ne olivat hotellitoiminnan aikoina. Professori Aarno Ruusuvuoren (1925–1992) suunnittelema sisääntuloaula, samoin kuin kaupungintalon muutkin sisätilat, edustaa 1970-luvun arkkitehtuuria.

Kaupungintaloon hankittiin peruskorjauksen valmistuttua edustava kokoelma aikansa kiinnostavinta suomalaista taidetta. Eino Ruutsalon Valoseinä (1971) on osa galleriatilan kokonaisuutta, samoin kuin Rut Brykin keramiikkareliefi Kaupunki auringossa (1975) ja kuvanveistäjä Kimmo Kivannon Ketju (1971), joka laajenee teoksen ylä- ja alapuolelle sijoitettujen peilien ansiosta äärettömyyksiin.

Juhlasali

Seurahuoneen juhlasalissa tanssittiin, järjestettiin juhlaillallisia, konsertteja ja teekutsuja. Talon keittiö oli korkeatasoinen ja toi eurooppalaiset muoti-ilmiöt Helsingin kulinaristien ulottuville. Myös ajan muut tärkeät kulttuuritrendit esittäytyivät Seurahuoneella. Ranskalaisen Lumière Cinematographen edustaja esitti hotellin juhlasalissa Suomen ensimmäisen elokuvaesityksen kesällä 1896, vain puoli vuotta Pariisin maailmanensi-illan jälkeen.

Juhlasali on kaupungintalossa ainoa tila, joka on säilynyt 1800-luvun asussa. Tosin Seurahuoneen alkuperäinen, rakennuksen läntisen osan toiseen ja kolmanteen kerrokseen sijoitettu juhlasali muutettiin 1860-luvulla hotellihuoneiksi ja rakennuksen sisäpihalle rakennettiin uusi juhlasali vuonna 1863. Nykyiseen muotoonsa juhlasali laajennettiin 1887 arkkitehti Bruno Granholmin suunnitelmien mukaan.

Seurahuoneen juhlasali on säilynyt 1800-luvun asussa

Kapellimestari Robert Kajanuksen ja Helsingin orkesteriyhdistyksen, nykyisen kaupunginorkesterin, populaarikonsertteja järjestettiin useina kertoina viikossa ja ne olivat talon ohjelmistossa kolmen vuosikymmenen ajan vuodesta 1882. Populaarikonserttien kansainväliset kapellimestarit ja solistit toivat Helsingin musiikkielämään omia kansainvälisiä vaikutteitaan. Moni Jean Sibeliuksen teos kantaesitettiin Seurahuoneella.

Kaupunginvaltuusto kokoontuu korttelin keskellä

Helsingin kaupunginvaltuuston istuntosali sijaitsee Leijona-korttelin keskellä 1988 valmistuneessa uudisrakennuksessa. 85-jäseninen kaupunginvaltuusto kokoontuu tähän professori Ruusuvuoren suunnittelemaan saliin joka toinen keskiviikko. Yleisö voi seurata kokouksia istuntosalin parvekkeelta, jonne sisäänkäynti on osoitteesta Sofiankatu 3 A.

*Helsingin ylin
päättävä elin,
kaupunginval-
tuusto, työskentelee
Leijona-korttelin
sydämessä*

Helsingin kaupunginvaltuusto kokoontui ensimmäiseen istuntoonsa 1875 Bockin talon juhlasalissa senaattori Leo Mechelinin johdolla. Valtuusto valittiin yleisillä vaaleilla ja siitä tuli kaupungin ylin päättävä elin. Ylin hallintoelin oli maistraatti, jonka tehtävänä oli valvoa kaupungin taloutta. Vuosina 1912–1931 kaupunginvaltuusto kokoontui Pörssitalossa ja vuodesta 1932 lähtien kaupungintalossa, entisessä Seurahuoneen juhlasalissa. Vuosina 1965–1988 kokoukset pidettiin naapurikorttelissa Valkoisessa Salissa. Vuodesta 1988 valtuustolla on ollut pysyvä kokoustila kaupungintalokorttelin keskelle rakennetussa valtuustosalissa.

Bockin talo eli Vanha Raatihuone

Viaporin eli Suomenlinnan rakentaminen vuodesta 1748 alkaen vaurastutti Helsingin porvaristoa, minkä merkiksi se rakennutti uusia kivitaloja asuin- ja liiketaloikseen. Leijona-korttelin Senaatintorin puoleinen sivu muodostuu rivistä 1700-luvun loppulla rakennettuja kauppiastaloja, joista kauppias ja raatimies Gustav Johan Bockin talo vuodelta 1763 on vanhin. Helsingin uutta keskustaa rakennettaessa Bockin taloa laajennettiin ja se korotettiin kolmikerroksiseksi Engelin suunnitelman mukaisesti 1816–1819. Korttelin viimeisessä peruskorjauksessa 1985–1988 hallinto- ja virastokäytössä ollut ja monia muutoksia kokenut talo palautettiin huonejaoltaan ja väriykseltään Engelin aikaiseen asuun.

Bockin talon tilat, pohjakerroksen liikehuoneistoja lukuun ottamatta, ovat nykyisin kaupungin edustustiloja. Osa talon tiloista on valtuustoryhmien kokous- ja vastaanottohuoneina.

*Kauppias Bockin
talo palveli
kenraalikuvernöörin
residenssinä,
raatihuoneena ja
kaupungintalona*

Engelin suunnitteleman Helsingin uusklassisen historiallisen keskustan ydin on Senaatintori. Torin ympärillä sijaitsevat Helsingin yliopiston päärakennus, Helsingin tuomiokirkko, valtioneuvoston linna ja Leijona-kortteliin kuuluvat kauppiastalot, joihin 1800-luvun loppupuolelta alkaen sijoitettiin pääkaupungin keskeiset poliittisen ja hallinnollisen vallan tilat.

Empiresali

Bockin taloon 1800-luvulla rakennetun juhlasali-
siiven salit ja huoneet maalattiin vahvoin värein ja
koristeltiin seinämaaluksin ja kipsiornamentein.
Vuonna 1985 alkaneessa peruskorjauksessa siipira-
kennuksessa sijaitseva empiresali palautettiin alku-
peräiseen Engelin suunnittelemaan asuunsa. Tänä
päivänä sitä pidetään kaupungin kauneimpana
juhlasalina.

Venäjän vallan alkuvuosina Bockin talo toimi
kenraalikuvernöörien virkatalona, ja kuten jo kaup-
pias Bockinkin aikoina, myös edustustilana. Venä-
jän keisarit ja Suomen suuriruhtinaat Aleksanteri
I ja Nikolai I majoittuivat Bockin talossa vierailuil-
laan Helsingissä.

Helsingin ensimmäinen raatihuone purettiin
Senaatintorin ja Nikolainkirkon rakennustöiden
alta ja Bockin talo muutettiin raatihuoneeksi vuon-
na 1838. Taloon muuttivat raastuvanoikeus, huuto-
kauppakamari ja vankila. Katariinankadun puolella
toimivat poliisivartiokonttori ja salapoliisien toimis-
to. Siellä oli myös kaupunginvankilan tiloja.

*Turkoosinsininen
empiresali on
Helsingin kaunein
juhlasali*

Kauppias Bockin talo oli kaupungin
edustavimpia ja perimätiedon mukaan
talon ollessa vielä Bockin omistuksessa
talon vieraanvaraisuudesta nauttivat
Ruotsin vallan aikana mm. kuninkaat
Kustaa III ja Kustaa IV Adolf.

Bockin talon juhlasalissa, nykyises-
sä empiresalissa, kokoontui Helsingin
kaupunginvaltuusto ensimmäisestä,
vuonna 1875 pidetystä istunnostaan
aina vuoteen 1912 saakka. Salissa on
esillä Albert Edelfeltin maalaama muo-
tokuva kaupunginvaltuuston ensim-
mäisestä puheenjohtajasta, Leo
Mechelinistä, joka myöhemmin toimi
myös senaattorina.

Burtzin ja Helleniuksen talot

Bockin talon rinnalle nousivat kunnallispormestari ja kauppias Nils Burtzin talo 1762–1775 ja lääninrahastonhoitaja Carl Helleniuksen talo 1770. Burtzin talo lienee ensimmäinen Helsinkiin rakennettu kolmikerroksinen rakennus. Talojen julkisivut saivat uuden ilmeen, kun koko korttelin senaatintorin puoleinen sivu muutettiin empiretyyliseksi 1830-luvulla.

Burtzin ja Helleniuksen talot olivat Helsingin poliisilaitoksen käytössä 1800-luvun lopulta aina vuoteen 1986 saakka. Senaatintorin varrella olevat ns. kauppiastalot omistaa nykyään Helsingin kaupunki. Talojen pohjakerroksissa on liikehuoneistoja, mutta muutoin ne ovat kaupungin virastokäytössä.

Bockin, Burtzin ja Helleniuksen talot ovat Helsingin vanhimpia kivitaloja

BURTZ JA HELLENIUS

Burtzin kauppiastalon sisätiloissa on säilynyt sekä 1700- että 1800 lukujen sisustuksen yksityiskohtia, kuten koristeelliset lautakatot, lankkulattiat, ovet ja ikkunat. Taloon tehtiin peruskorjaus 1985–1987.

Kuvaluettelo

Kuvat liepeissä:
Esplanadin puisto.
Harri Heikkilä, 2008

Etukansi: Kauppatori, Pohjoisesplanadi ja
Havis Amanda -veistos. Erkki Mikkola, 1935-
1937. Helsingin kaupungin museo

Takakansi:
Sofiankatu. R. Roos, n. 1930.
Helsingin kaupungin museo

Kauppatori.
Gustav Welin, 1927.
Helsingin kaupungin museo

Leijona-reliefi
(Katariinankatu 4).
Harri Heikkilä, 2008

Perunanmyyntiä Kolera-altaassa, taustalla
kaupungintalo. Volker von Bonin, 1960.
Helsingin kaupungin museo

Juhlasalin
kristallikruunu.
Lauri Mannermaa, 2008

Kimmo Kaivanto: Ketju, 1971.
Jan Alanco, 1997.
Helsingin kaupungin taidemuseo

Helsingin kaupungintalo,
Lauri Mannermaa, 2008

Helsinki-päivän vastaanotto
12.6.2008 juhlasalissa.
Lauri Mannermaa 2008

Yksityiskohta
seinäkoristelusta.
Lauri Mannermaa, 2008

Helsingin kaupunginvaltuusto.
Pertti Nisonen, 2008.
Helsingin kaupunki, viestintä

Leijona-korttelin
sisäpiha.
Harri Heikkilä, 2008

Bockin talo,
Vanha Raatihuone.
Matti Tirri. Helsingin kaupunki, viestintä

Katupeili
Katariinankadulla.
Harri Heikkilä, 2008

Empiresali.
Ilari Järvinen/Museokuva.
Helsingin kaupungin museo

Albert Edelfelt: Senaattori Leo Mechelin, 1901.
Hanna Rikkanen, 2001.
Helsingin kaupungin taidemuseo

Panoraama Nikolainkirkon tornista etelään. Etualalla
Burtzin ja Helleniuksen talot sekä Sofian-katu. Eugen
Hoffers, 1866. Helsingin kaupungin museo

Senaatintori ja Nikolainkirkko, litografia.
Julkaisija Fredrik Tengström, 1838.
Helsingin kaupungin museo

Turisteja laivalla
Lauri Mannermaa, 2008

